

André Kertész: *Washington Square, Winter, 1954*

A kép (majdnem) középpontjában egy ember.

Őt vesszük (veszik/veszitek? honnan tudjam? helyesen: veszem) észre először.

Miért? Fölötte (valójában: mellette – valóban?) a fa nagyobb, az utcai lámpa (nevezzük, helyesen: nevezem így, általánosságban, pedig van pontos neve – ostorlámpa?) hórihorgasabb (ez aztán a szó! mármint magasabb – e tulajdonság azért elvárható egy utcai lámpától, hogy e felületes meghatározásnál maradjak). Mégis, az embert, mert egyedül ő megy? Lép, a jobb lába hátul van.

Vagy a bal.

Nem igaz, egy másik alak is van a képen.

Balról jön (mit se tudva arról, hogy) be a képbe, lép.

Mindkét alak kezében táska.

Mintha a jobb kezükben.

Mintha táska.

Munkából? Munkába?

Valahova mennek, céltudatosan, az ember (ember!) nem szokott táskával sétálni, csak úgy.

Miért nem? Abban van a szendvics, ital (tél van, termoszban tea, séta közben megállnak, esznek-isznak).

Ugyan, nem kirándulás ez, séta se.

Miért általánosítok? Miért lenne mindkettőjük táskájában szendvics és termosz?

Eléggé valószínűtlen.

Elképzelhetetlen.

Elképzelem.

Ezek (ők) amerikaiak, minden sarkon egy hot dog árus, tea, ami kell.

Amerikaiak? New Yorkban vannak, a Washington téren, ez biztos.

Meg a tél.

És ha karácsony van és minden büfé zárva?

Miért sétálnának (céltudatosan mennének, sietnének) karácsonykor, táskával?

Összeveszték a családdal, férjjel, feleséggel, egy táskába pakolták a legszükségesebbet: fogkefét, fogkrémet, alsóneműket, borotvát, parfümöt, óvszert, intimbetétet.

Legyen az egyik alak nő (a „fenti”, aki besétál a képbe), a másik férfi (aki majdnem középen, és kísétál).

Találkoznak-e?

Valaminek történnie kell, ez Amerika.

Love Story.

Olyan nincs, hogy nem történik semmi.

Márpedig ez történik.

A (nevezzük így) férfi a letaposott hóban követi a balra kanyarodó emberösvényt (sic!), embernyomon van, megy, ismeretlen emberek jártak itt előtte.

Kik?

Erről a férfiről se tudom, kicsoda, kiket akarok még?

Az se biztos, férfi.

A táskájáról annak látszik.

De táska (?) van a nőnél (?) is.

És ha a férfi letér az embercsapásról (egyre jobb!), nem kanyarodik be, a kitaposott úttal, engedelmesen (miért is, hiszen akkor visszamegy, amerről jött), hanem megy tovább, egyenesen?

Akkor kimegy a képből (...), mintha kitérőt tenne.

Miért lenne kitérő? Ha arra van dolga?

Mi dolga? Hiszen céltalanul megy, azt sem tudja, hol van (akkor tehát mégsem munkába, munkából siet), most veszett össze a feleségével (gyerekeivel?), éppen karácsonykor.

Nem ő az egyetlen.

A másik a nő.

Legyen nő. Aki a „fenti”, letaposott úton megy, szemben a férfival, nem találkozhatnak.

Hacsak nem térnek mindketten jobbra, a nyomtalan hóban, a maguk taposta, egy-személyes ösvényen (még jobb!) elindulnak egymás felé.

És tárják karjaikat, ablakokban a karácsonyi, hálás közönség tapsol.

Telt házak.

A teret betölti a *Love Story* zenéje.

Meg a *Happy Christmas*.

De.

Még ha jobbra is fordulnak (miért tennék?), és találkoznak, akkor sem biztos, hogy megállnak, miért is.

Kikerülnek egymást, a nő megy tovább a férfi, a férfi a nő nyomaiban, távolodva egymástól.

A férfi visszanéz, utána megy.

Tüzet kér (mi mást).

És kimennek együtt a képből.

Happy end.

Valójában (a valóságban, ez biztos, mármint a valóság) a képen két emberi alak; nyolc kopár fa (vagy kilenc, egy a kanyarodó kitaposott nyomon belül, takarásban?); (ezek a pontosvesszők!) két utcai lámpa; egy a kép bal szélén, balra ívelő, a másik a jobb szélén, „fent”, jobbra ívelő „ostorral” (ezek az idézőjelek csak még inkább [jobban] elsatírozzák az amúgy is alig megnevezhető – addig-addig satíro-

zok, kilukad a papír –, mit látok a lukon? *itt a luk, a luk! látja? nem látja? na látja!*); hat pad, kettő a kitaposott út mellett „lent”; négy (de lehet, öt, takarja egy, bár kopár, fa) a jobb kanyar után ott, ahol éppen a férfi jár; „fent”, a másik emberi alak ösvényén (nem az övé, persze, éppen ő jár arra) hat, szemetesnek látszó valami (lehet, hét, még egy a nagy fal bal oldali vastag ágának takarásában).

Lehet, a „fenti” alak nem is ember, szemetes.

Nem látom.

Nemhogy nem nő, nem is ember.

Love Story, vége.

El se kezdődött.

Van még két rejtélyes kerítés, egy a kép előterében kanyarog; két (de lehet három, az egyik fa törzse nem látszik; valószínű – valószínű! –, hogy a kerítésen belül van) fát kerít be; a másik kerítésnek csak a „kunkora” (vagy mi) látszik, egy fát kerít (és a többit is, biztos, ezek nem látszanak).

Biztos.

Nem látszanak.

Az nem lehet, hogy a kerítések (a kerítésekkel) a fákat óvják, hiszen négy (lehet, egy takarva, öt) fa „szabadon”, kerítés nélkül.

Talán a kerítésen belül füves terület, fűre lépni tilos, miért?

Miért ne lenne fű máshol is.

Ez egy park.

Annak látszik.

(Voltam a téren, nem télen, régen volt, nem emlékszem.

Miért nem nézek meg egy másik képet?

Mert.

Ezt nézem.

Éppen elég, ezt se látom.)

Mi van még?

Két (lehet, három, a harmadik, ha az, épphogy látszik – ha ugyan – a teteje) belógó, kopár lomb (ha kopár, akkor nem lomb; kopár ágak? annál több – mintha satírozva lennének.

Mintha.

Satírozva.

Lennének.

Erre a satírozásra hogy rátaláltam!

A satírozóművész!) a kép alsó, a harmadik (vagy a negyedik) a kép jobb szélén.

Más semmi.

Ennyit látok.

Meg amit nem.

Azt látom, amit akarok.

Ha ráközelíték – zoomolok – nyolcszázszoros nagyításban, a kép jobb szélén, a szélső pad mögött, ahol az elkerített, jobb szélső fa teteje és a belógó „satírlomb” összeér, alig észrevehetően kicsit magasabb a hó.
Annyival, mint egy fekvő ember „magassága”.
Hossza, szélte is embernyi.
Egy emberé.
Egy hulla, belepte a hó.
Mi más lehetne?
Persze, ez is Amerika, *Nagyítás*.
Ha jobban megnézem, ezerkétszázszoros nagyításban, látom, két szeme nyitva.
Nézem.
A férfi (mert férfi) most hagyja el az utolsó (balról az első) padot, még nem ért a nagy fa vonalába.
A nő (mert nő, legalábbis ember) a „fenti” nyomon mindjárt eléri a (balról az első) szemetest.
(Ha nem „ő” balról az első szemetes.)
Ezerhatszázszoros nagyításban fekete-fehér-szürke kis kockák, mintha káprázna a szemem.
Nem látok semmit.
Most látom a legtöbbet.
Mint a hulla, tágra nyílt szemekkel.

Tóth Erzsébet

Satíradír

Nádas Péter *Egy vadkörtefa fényképei hátoldalára*

halványkék ég zöld
dús lomb kicsit jobbra dől
sárga sárgás ez

se pontos fű szék
recésen éri a fény
alig látható

–

még halványabb kék
az ég két szék az árnyék
visszahúzódott

–

felhőfoslány két
szék szembefordítva a
fa lombja földig

és ott bent lehet
a harmadik szék fénylik
a bal oldali

–

fehér az ég a
lomb egyre sötétebb le-
felé átlátni

a fényréseken
a fa mögött két fehér
szék alig látszik

–

mint az előző
kép pillanat a lomb nem
mozdult szél se de

a harmadik szék
apró halvány fehér fény-
foltja a lombban

–

szemben lehet (van)
a nap az árnyék a kép
előterében

mintha lenne ott
egy asztal is a két szék
takarásában

itt lehetett (volt)
(van) árnyékban nem láttam
lombtól szememtől

–

két szék nem mozdult
(nem mozdították) mi van
a harmadikkal

–

a kép bal alsó
sarkában bokor (cserje?
mi a különbség?)

vagy valamilyen
vadvirág aljnövényzet
többet nem tudok

–

nem a fát nézem
a székeket az asztalt
ronda műanyag

tájidegen nem
ide való mi való
mi a valóság

én csak tudom mi
legyen rönkszék faasztal
mint a turista-

pihenőkben? ki-
egészítő bútorok
kiegészítik a fát

benne fénylenek
könnyűek mutatják itt
emberek élnek

–

fa alatt ülnek
a fában kint marad az
árnyék itt bent van

a fa befogad
épp itt nem nőtt földig az
ág árnyékkodú

–

nézem székek az
asztal mozdulásait
(mozdításait)

következtetek
a reggelinél ki hol
ült ki az a ki?

a fákön a fény-
rések fenn a felhők el-
mozdulásait

figyelem az alj-
növényzet fű hajlását
nem fű a szél

–

a rőt nem az ősz
az alkony színe a fán?
vagy a hajnalé?

azt hittem kezdem
magam kiismerni a
kertben én a be-

tolakodó táj-
idegen nem tudom azt
sem honnan a fény

–

sötétség hasít
középső harmadába
(a lomb középső

harmada sötét
kevésbé költői de
pontos csak hiszed)

–

érteném a fény-
viszonyokat sejteném
tisztán látnék mit

–

a harmadik szék
(miért harmadik? miért
nem első?) látszik

–

kopár lomb a fa
mögött látható csak én
nem láttam kis fa

vagy támaszték a
fa súlyos ágainak?
(szabatos neve?)

–

lehet, hogy négy szék?
négyen ülhetik körbe
az asztalt teljes

a garnitúra
hol volt? nem vettem észre
mikor kihozták

–

még idejében
(minek az idejében?)
vettem észre be-

vitték az asztalt
székeket hűvös van (volt)
mit tudom én itt

kukkolok bár a
fában kuksolnék kussolj
nincs ötödik szék

–

furcsa így a fa
székek asztal nélkül ég
fű árnyék mi még

–

a fa mögött lent
hol nincs ág fehérség hó
nem lehet máshol

nincs köd füst sem itt
ennyire alacsonyan
pára? vagy a fény

–

enyhén lejt jobbra
és/vagy emelkedik a
füvek borzolta

(mondja a költő
mintha odáig látna!)

horizont balra

–

kék lomb így látszik
mögött kék és fehér
ég hideg a fa

–

jobbra lent kék folt
pára (vagy mi) égszínű
nem tócsa füst? száll

balra fehérül
még a kép szél előtt
eloszlik (ha füst)

–

két hosszú árnyék
mint két fatörzsé nem a
fáé nem ezé

–

ég fa árnyék fény
horizont fű napestig
nézem hozhatnák

az asztalt a négy
széket télire össze-
csukva bent vannak

ki összecsuksa
asztal a székek bent hol
kint még most lesz tél

–

már itt (ott) van? a
kép fekete-fehér az
ég fehér a kert

a háttér szürke
a törzs bokor fekete

a fű színe meg-
nevezhetetlen
zöld megnevezhetetlen
a fű mondom fű

–

tél van közelebb
az asztal székek látszik
dombon a fa a

völgyben s túl dombon
fák télen nem csak ez a
vadkörtefa van

–

a fát árnyékok
rajzolták körül (persze!)
szabályos téglá-

lap elfordítva
jobbra túlsó hossza nem
látszik miért nem?

–

lombot satíroz
az árnyék – költő! a fény
meg satírradír?

–

alkonyat? jobbra
sárga fehér fény (melyik?)
a fa törzsét az

első ágat lent
(figyelem, metafora!)
kettévágta a

sötétség fűrészs-
gépe nem dől este van
vagy hajnalodik

–

kék lila fény a
horizont alatt sötét
semmi fűrészgép

–

kis körárnyékban
a törzs elöl nagy árnyék
jobbra sötétül

balra halványul
az ott (hol?) nem árnyék alj-
növényzet (talán)

–

mi a különbség
a két kép között? kell hogy
legyen két kép a

fényképész kétszer
exponált más pillanat
különböző kép

mintha pár centit
közelített volna az
ágak közelebb

a kép széléhez
az aljnövényzet alja (!)
nem látszik jobbra

az ág mintha (mint-
ha!) meredekebb volna
szemem káprázik

–

keréknyomok? nem
befűtta a fűvet a
szellő (jaj de szép!)

–

közelebb ment a
fényképész igaza van

gyönyörű a fa

tartom a tisztas
távolságot nem vagyok
idevalósi

–

fehér virágok
miért négyzetes az
árnyék nézd a fát

–

minden hiába
próbálom a haiku-
öntőformákat

tartalommal meg-
tölteni színültig de
üres szétfolyik

–

nem szék virág vagy
fény földig fehér a fa
tetejéig a

fehér égig szék
asztal szerettem volna
már embert látni

–

a fújdogáló
szél emberszagot érez
(költői kép ez)

–

kihozták *őket*
ember(re)szabásúak
elüldögelnek

–

asztalnak döntve
az egyedül álló a
többi nem látszik

–

többé nem látszik
felé se nézek látom
semmit nem láttam